

Aki, ami...

I. Ebben az esetben „nem mondjuk meg, miről van szó” – **nincs a névmás előtt semmi, amire vonatkozna!** A névmás előtt ebben az esetben **nincs vessző** (ellentétben a magyarral)!

♣ Ilyenkor a **what, who (whom)**, vagy **where** és **when** névmások használhatók.

Ember esetén **who (whom)**, **nem ember** esetén **what, hely** esetén **where** és **idő** esetén **when**.

Példák:

Add ide, ami az asztalon van. = *Give me what is on the table.* (az aláhúzott mellékmondat a tárgy)

Ami az asztalon van, az az enyém. = *What is on the table is mine.* (az aláhúzott mellékmondat az alany)

Azt csináld, amit mondok, ne azt, amit csinálók. = *Do what I say, not what I do.*

Show me where you live. = *Mutasd meg, hol laksz.*

Mutasd meg azt, aki ezt csinálta. = *Show me who did this.*

Mondd meg, mikor értél haza. = *Tell me when you arrived home.*

Nem tudtam, mi a baj a számítógéppel. = *I didn't know what was wrong with the computer.*

♣ **Az ilyen mellékmondatok egyenértékűek egy főnévvel.** Lássunk néhány példát:

Show me where you live. – *Show me the house.*

What is on the table is mine. – *The book is mine.*

Show me who did this. – *Show me the boy.*

Give me what is on the table. – *Give me the cup.*

Tell me when it happened. – *Tell me the time.*

I didn't know what was wrong with the computer. – *I didn't know the problem.*

♣ Vigyázz! Kijelentő mondat nem szokott *who*-val kezdődni!

Aki itt van, kap sütit. = *Who...*

Aki itt van, kap sütit. = *Whoever is here gets a cake.*

Anybody who is here gets a cake.

Néhány ritka összetett mondatban igen, de azzal itt nem foglalkozunk. Példa:

– *Who should I ask?*

– *Who you should ask is not my concern./ Who to ask is not my concern.*

II. 1. **Itt a mellékmondat egy előtte levő főnévre/névmásra vonatkozik.** Az ilyen mellékmondatokat *vonatkozó mellékmondatoknak* nevezik (ezek jelzői mellékmondatok). Ebben az esetben hívhatjuk ezeket *meghatározó vonatkozó mellékmondatoknak* (angolul lehetnek *defining relative clauses* vagy *restrictive relative clauses*), mert „**meghatározzák**” az előttük levő főnevet, általában válaszolnak a „**melyik?**” kérdésre. Vagy pontosan meghatározzák, vagy ha nem is pontosan, legalább jelentősen szűkítik a lehetőségek körét.

♣ Ilyenkor **a névmás előtt nincs vessző** (ellentétben a magyarral)!

♣ Itt használhatók a következő névmások:

ember esetén a **that** és **who (whom)** illetve ezek néha elhagyhatók,

(tárgyas alak esetén a hivatalos nyelvben **whom** („szabályosan”), a köznyelvben ilyenkor is **who**)

nem ember esetén a **that** és **which** illetve ezek néha elhagyhatók,

hely esetén **where** és **idő** esetén **when**.

♣ Ember esetén a **who** szebb, mint a **that**, ha utána ige jön! De persze a **that** is teljesen jó.

♣ Ezekben a mondatokban a mellékmondat pontosan definálja az előtte levő főnevet:

This is the town where I was born. = *Ez az a város, ahol születtem.*

Budapest is the town where I was born. = *Budapest az a város, ahol születtem.*

Give me the book which/that is on the table. = *Add ide a könyvet, amelyik az asztalon van.*

Dolores is the girl that Paca loves. = *Dolores az a lány, akit Paca szeret.*

Jan. 2nd is the day when Al got married. = *Január 2-a az a nap, amikor Al megházasodott.*

The book which/that is on the table is very expensive. = A könyv, amelyik az asztalon van, nagyon drága.
 This is the house which/that we live in. = Ez az a ház, amelyikben élünk.
 Where is the book that/which I bought yesterday? = Hol van az a könyv, amelyet tegnap vettem?
 Show me the girl who/that helped you. = Mutasd meg a lányt, aki segített. (a *helped* ige – itt a *who* szebb)
 The girl who/that lives next door is Irish. = A lány, aki a szomszédban lakik, ír. (a *lived* ige – a *who* szebb)
 Maca is the girl that/who/whom I love. = Maca az a lány akit szeretek.
 This is the girl that/who/whom I work with. = Ez az a lány, akivel együtt dolgozom.

♣ Itt a mellékmondat nem határozza meg teljesen pontosan a főnevet, de szűkíti a lehetőségeket.

He is a boy who goes to this school. = Ő egy fiú, aki ebbe az iskolába jár.
 (Sok fiú jár az iskolába, de **sokkal** kevesebb, mint ahány fiú van a világon.)

♣ A **that, who (whom)** és **which** névmások **kihagyhatók a mondatból, ha utánuk nem ige jön!**

This is the house **we** live in. = Ez az a ház, amelyikben élünk. (A **we** nem ige.)
 Where is the book **I** bought yesterday? = Hol van az a könyv, amelyet tegnap vettem? (Az **I** nem ige.)
 Dolores is the girl **Paca** loves. = Dolores az a lány, akit Paca szeret. (A **Paca** nem ige.)
 Maca is the girl **I** love. = Maca az a lány akit szeretek. (Az **I** nem ige.)
 This is the girl **I** work with. = Ez az a lány, akivel együtt dolgozom. (Az **I** nem ige.)

♣ **Elöljáró után** (nem ember esetén) csak **which** lehet!

This is the house **in which** we live. (ritkább, de használják)

Elöljáró után (ember esetén) pedig csak **whom** lehet!

This is the girl **with whom** I work. = Ez az a lány, akivel együtt dolgozom.

Ember esetén előfordulhat **who** is de az mondatban annyira köznyelvi, hogy nem javaslom.

This is the girl **with who** I work. = Ez az a lány, akivel együtt dolgozom. (**Én így nem mondanám**.)

Elöljáró után akkor oké a **who**, ha a kérdés mindössze két szóból áll: az elöljáróból és a who-ból:

With who? (köznyelvi) = **With whom?** (hivatalos)

For who? (köznyelvi) = **For whom?** (kevésbé gyakori)

♣ A **which** (kicsit hivatalosabb) és a **that** nagyjából egyenértékű, de sok esetben a **which** nem jó, csak a **that**.

Például (ezek csak a gyakoribb esetek):

some..., any..., no..., every...,

melléknév felsőfok, vagy **sorszámnév** után.

Példák (itt ugyanúgy ki lehet hagyni a **that**-et, ha utána nem ige jön):

Everything that/– you see here is an illusion. = Minden, amit itt látsz, illúzió.

I saw some books here that weren't mine. = Láttam itt néhány könyvet, amelyek nem az enyéme.

I did something that/– I regretted. = Tettem valamit, amit megbántam.

Nothing that/– he said was true. = Semmi nem volt igaz, amit mondott.

She is the prettiest girl that/– I have ever seen. = Ő a legcsinosabb lány, akit valaha is láttam.

Car no. 53 was the first car that arrived. = Az 53-as számú autó volt az első, amelyik megérkezett.

Azonban nem kell ezt mind megtanulni, használd a **that-et a **which** helyett (kivéve persze elöljáró után), és nem lesz probléma!**

♣ Amikor a vonatkozó névmás az alany és utána a létige valamilyen formája jön, akkor gyakran kihagyhatjuk mindkettőt (tagadó mondatban ez ritka). Szabályt nem mondok – biztonságosabb, ha nem hagyjuk ki a vonatkozó névmást. Elsősorban csak felismernünk kell az ilyen szerkezetet.

A példákban a kihagyható részt aláhúztam:

I saw a book that/which was lying on the floor. → I saw a book lying on the floor.

Láttam egy könyvet, amely a padlón feküdt. → Láttam egy padlón fekvő könyvet.

Amikor a vonatkozó névmás az alany de utána nem létige jön, sok esetben olyankor is ki lehet hagyni a vonatkozó névmást (tagadó mondatban ez is ritka). Ilyenkor azonban a főige **igeidőtől függetlenül csak egy ing-es** alak lesz (és nincs mellette igeidő)! A példákban a megváltozott részt aláhúztam:

Give me the book that lies on the table. → Give me the book lying on the table.

Add ide a könyvet, amely az asztalon fekszik. → Add ide az asztalon fekvő könyvet.

The man who worked hardest was rewarded. → The man working the hardest was rewarded.
A férfit, aki legkeményebben dolgozott, megjutalmazták. → Megjutalmazták a legkeményebben dolgozó férfit.

II. 2.a **Itt is a mellékmondat egy előtte levő főnévre/névmásra vonatkozik.** Az ilyen mellékmondatokat *vonatkozó mellékmondatoknak* nevezik. Ebben az esetben hívhatjuk ezeket *nem meghatározó vonatkozó mellékmondatoknak* (angolul lehetnek *non-defining relative clauses* vagy *nonrestrictive relative clauses*), mert nem határozzák meg az előttük levő főnevet (nem válaszolnak a „**melyik?**” kérdésre), **mert a mellékmondat nélkül is pontosan tudjuk, melyikről van szó.**

♣ Itt használhatók a következő névmások (amint látod, a **that** itt nem használható!):

ember esetén **who (whom)**

(tárgyas alak esetén a hivatalos nyelvben **whom** („szabályosan”), a köznyelvben ilyenkor is **who**)

nem ember esetén a **which**

hely esetén **where** és **idő** esetén **when**.

♣ Ilyenkor **a névmás előtt vessző van, illetve az egész mellékmondat vesszők között van** (pont, mint a magyarban)!

Give me my ID card, which is on the table. = Add ide a személyim, ami az asztalon van. (egy személyim van)

My car, which is pink, is a very nice car. = Az autóm, ami rózsaszín, nagyon klassz autó.

(egy autóm van)

His mother, who is 100 years old, can swim quite well. = Anyukája, aki 100 éves, egész jól tud úszni.

Look at Maca, who is the most beautiful girl in the class. = Nézd Macát, aki a legszebb lány az osztályban.

I bought my son's present, which was not cheap. = Megvettem a fiam ajándékát, ami nem volt olcsó.

♣ **Elöljáró után** (nem ember esetén) csak **which** lehet!

This is their garden, in which they grow grass. = Ez a kertjük, amiben fűvet termesztnek.

Elöljáró után (ember esetén) pedig csak **whom** lehet!

This is Hagatha, with whom I work. = Ez Hagatha, akivel együtt dolgozom.

Ember esetén előfordulhat **who** is de az mondatban annyira köznyelvi, hogy nem javasolom.

This is Hagatha, with who I work. = Ez Hagatha, akivel együtt dolgozom. (Én így nem mondanám.)

♣ Ebben az esetben is lehetséges az, amit az előző pont végén írtam, hogy ha a *who/which* alany, kihagyhatjuk a mögötte levő létigevel együtt. Ha a vonatkozó névmás után nem létige jön, akkor ilyenkor ritka a vonatkozó névmás elhagyása (és az állítmány helyett az *-ing* alak), ezért erre nem írok példát. A példákban a megváltozott részt aláhúztam:

Look at Maca, who is the most beautiful girl in the class. → Look at Maca, the most beautiful girl in the class. =

Nézd Macát, aki a legszebb lány az osztályban.

Look at Maca, who is wearing that beautiful dress. → Look at Maca, wearing that beautiful dress. =

Nézd Macát, aki azt a szép ruhát viseli.

II. 2.b **Itt a mellékmondat az előtte levő mondatra (mellékmondatra) vonatkozik.**

♣ Itt csak a **which** használható és **kell elé vessző** (hasonlóképpen a II. 2.a ponthoz)!

I had to get up at six o'clock, which was terrible. = Hatkor kellett kelnem, ami szörnyű volt.

Az egész főmondatra vonatkozik. (Nem az óra volt szörnyű!)

I was an hour late for work yesterday, which made the boss cry. = Egy órát késtem a munkából tegnap, ami megrikatta a főnököt.

(Nem a tegnap ríkatta meg a főnököt, hanem az, hogy elkéstem.)

Lássunk egy szép példát! (látható, miért hasonlít annyira a II. 2.a pontra)

I lost my mobile phone, which made me angry.

a) *Elvesztettem a mobiltelefonomat, ami felmérgetett.* (Ha az elvesztés, akkor 2.b.)

I lost my mobile phone, which made me angry.

b) *Elvesztettem a mobiltelefonomat, ami felmérgesített.* (Ha a telefon, akkor 2.a.)

♣ Itt is kihagyhatjuk a *which*-et, ha alany, és utána a létigét, illetve ha a *which* után nem létige jön, akkor az ige igeidőtől függetlenül *-ing* alakba kerül, de itt sem minden esetben. Lássunk egy példát:

More and more cars are stolen, which represents an alarming tendency. → *More and more cars are stolen, representing an alarming tendency.*

≈ *Egyre több autót lopnak, ami riasztó tendencia.*

KIEGÉSZÍTÉS

♣ *whose* = akinek a/aminek a/amelynek a .../akié/amié

Tehát a *whose* **élettelen dolognál is használható**, mind meghatározó, mind nem meghatározó esetben!

Példák:

This is the girl whose father is a millionaire. = *Ez az a lány, akinek az apja milliomos.*

This is Maca, whose father is a hitman. = *Ez Maca, akinek az apja bérgyilkos.*

This is the house whose windows were broken yesterday. = *Ez az a ház, amelynek az ablakait tegnap betörték.*

This is Joe's house, whose windows were broken yesterday. = *Ez a Joe háza, amelynek az ablakait tegnap betörték.*

Befejezésül pedig következzen néhány érdekes példa vegyesen:

♣ *My brother who is a doctor lives in America.* = *Az a testvérem, aki orvos, Amerikában él.* (több testvéreből az egyik)

My brother, who is a doctor, lives in America. = *A testvérem, aki orvos, Amerikában él.* (csak egy testvérem van)

♣ *I dedicate this book to my wife Maca, who helped a lot.* = *Ezt a könyvet a Maca feleségemnek ajánlom, aki sokat segített.* (A Maca előtt nincs vessző – többnejű vagyok!)

I dedicate this book to my wife, Maca, who helped a lot. = *Ezt a könyvet feleségemnek, Macának ajánlom, aki sokat segített.* (A Maca előtt van vessző – egy feleségem van)

♣ *Maca is the girl who/that/whom I love.* = *Maca az a lány, akit szeretek.*

Maca is the girl I love. = *Maca az a lány, akit szeretek.* (itt ki is hagyhatjuk a névmást)

Ez meghatározó (nincs vessző!), mert a *who* (vagy a többi névmás) **a KÖZVETLENÜL előtte álló főnévre (girl) vonatkozik**. Lányból sok van, és az „akit szeretek” mellékmondatnál definiáljuk, MELYIK lány Maca.

This is Maca, who/whom I love. = *Ez Maca, akit szeretek.*

Ez nem meghatározó (van vessző!), mert a *who* (vagy *whom*) **a KÖZVETLENÜL előtte álló főnévre (Maca) vonatkozik**. Valakinek a neve elméletileg pontosan definiálja, kiről van szó, tehát az „akit szeretek” mellékmondat nem szükséges az azonosításhoz, anélkül is pontosan tudjuk, ki Maca.

Budapest is the town where I was born. = *Budapest az a város, ahol születtem.*

A vonatkozó névmás (*where*) **a közvetlenül előtte álló főnévre (town) vonatkozik**. Sok város van, de csak egy olyan, amelyikben születtem, tehát az „ahol születtem” azonosítja a várost (nincs vessző!).

This is Budapest, where I was born. = *Ez Budapest, ahol születtem.*

A vonatkozó névmás (*where*) **a közvetlenül előtte álló főnévre (Budapest) vonatkozik**. Csak egy Budapest van; ha nem mondanánk meg, hogy ott születtem, akkor is pontosan tudnánk, melyik Budapestről van szó (van vessző!).